

مقبره شیخ شهاب؛ گنجینه عرفان اهر

شهرستان خوش آب و هوای اهر با دارا بودن بنای ویژه و منحصر به فرد، می تواند میزبان شایسته ای برای پربارتر شدن غنای فرهنگی ایام نوروزی باشد؛ بنای تاریخی مقبره شیخ شهاب الدین اهری...

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، شهرستان خوش آب و هوای اهر با دارا بودن بنای ویژه و منحصر به فرد، می تواند میزبان شایسته ای برای پربارتر شدن غنای فرهنگی ایام نوروزی باشد؛ بنای تاریخی مقبره شیخ شهاب الدین اهری...

مقبره شیخ شهاب الدین اهری یکی از قدیمی ترین بناهای ثبت شده آذربایجان شرقی در فهرست آثار ملی کشور است که در تیرماه سال 1311 با شماره 179 به ثبت رسیده و پس از چند مرحله مرمت، در سال 1374 به عنوان موزه ادب و عرفان اهر افتتاح شد.

این موزه تنها موزه تخصصی ادب و عرفان در کشور است و آثار بسیار شاخصی از جمله کتب خطی دوران صفوی تا قاجار از قبیل قرآن های خطی با جلدهای تذهیب شده لاک و دیوان شعرا و عرفا مانند دیوان جلال الدین مولوی و گلستان سعدی همچنین قطعه خطهایی به صورت شکسته و نستعلیق از آثار «استاد عبدالمجید طالقانی» از خوشنویسان قاجاریه و زیارت نامه حضرت سیدالشهدا به قلم میرآقای اهری و آثاری از استاد درویش از صاحب نامان اهالی عرفان در آن به نمایش گذاشته شده است.

از آثار بسیار ارزنده این موزه طوماری است پارچه ای متعلق به دوره صفویه به طول 360 سانتیمتر و به عرض 50 سانتیمتر که به سوره های کلام الله مجید با خط نسخ، ثلث مزین شده است و این سوره ها در داخل نقوش اسلیمی و ترنجی به طرز بسیار زیبایی جای گرفته اند.

در بخش عرفان این موزه نیز تابلوهای نقاشی از دوره قاجاریه و مجموعه جالبی از انواع کَشکول های درویش از جنس چوب، سفال، چینی و برنز که دارای کتیبه ها و نقوشی از مجالس درویشان است مشاهده می شود؛ علاوه بر این در این موزه انواع کلاه های مخصوص درویش در دو دوره صفویه و قاجاریه به همراه تبرزین های مرصع طلاکوب و نقره کوب، فراهم شده است. از دیگر اشیای موزه، یک در چوبی پاشنه گردان است. این در به کلی کنده کاری و مثبت کاری شده و دارای کتیبه ای متعلق به قرن هفتم هجری قمری است.

بنای موزه ادب و عرفان اهر متشکل از یک ایوان بزرگ، 2 مناره بلند، 2 ایوان کوچک و یک مسجد بزرگ و خانقاه معروف به قوشخانه (لانه پرندگان) و اتاق های متعدد است که به روایت کتاب عالم آرای عباسی ساخت آن را به شاه عباس صفوی نسبت می دهند.

برخی از دیوارهای مجموعه شیخ شهاب الدین اهری با نقاشی های به یادگار مانده از گذشته های دور به عنوان دفتر خاطرات یا صفحه ای ویژه برای ثبت خاطرات عارفان و علاقه مندان و مریدان شیخ العارفین، شهاب الدین که از مسافت های دور به دیدار شیخ آمده و در مجموعه مزبور ساکن می شدند، اختصاص داده شده بود.

بخشی از این دیوارها توسط اساتید مرمتگر سازمان مرمت شده و اشعاری از شعرای معروفی چون «ابوالقاسم نباتی»، «شیخ بهایی» و چند شاعر بزرگ دیگر در خطوط احیا شده از گذشته در بین نوشته های موجود شناسایی شده است.

این دیوارها به تنهایی یک اثر فرهنگی و تاریخی با ارزش محسوب می شود و گویای ذوق عرفانی و ادبی ساکنان گذشته های دور این سرزمین است

در کتیبه ای در مجموعه شیخ شهاب الدین اهری نیز آمده است: مسجد این مجموعه در دوره قاجاریه توسط مصطفی قلی خان امیرکبیر، حاکم قراجه داغ بازسازی شده است.

این اثر بزرگ معماری و فرهنگی متعلق به قرن هفتم هجری است و براساس شواهد تاریخی در زمان حیات «شیخ شهاب الدین اهری» دارای ساختمان و تشکیلات منحصر به فردی در منطقه بوده است. طبق برخی مستندات تاریخی تکمیل و تعمیرات اولیه «بقعه شیخ شهاب الدین اهری» به عصر شاه عباس اول صفوی نسبت داده شده است.

گفته می‌شود در اوایل قرن یازدهم هجری شاه عباس اول به هنگام مسافرت به آذربایجان و منطقه ارسباران در این بقعه که مجموعه‌ای در یک باغ 12 هکتاری بود و به «باغ شیخ» نیز موسوم بود بیتوته کرده و به تعمیر و تکمیل آن همت گماشته است. این مجموعه در ادوار زندیه و قاجاریه نیز به دفعات مرمت شده است.

شیخ شهاب‌الدین محمود اهری عارف بزرگ در سال 580 هجری قمری در اهر متولد و پس از کسب معارف علمی دینی به درجه ارشاد رسیده است. او همچنین به درجات مختلف علمی نائل گشته و از سال 642 تا 665 هجری به‌عنوان رهبر تمام فرقه‌های عرفانی ایران در اهر به تدریس و تربیت عرفا و علما می‌پرداخته است.

شیخ شهاب‌الدین محمود اهری بعد از عمری زندگی پر بار در شهرستان اهر وفات یافته و در خانقاه خویش در این شهر دفن شده است.

با سفر به شهرستان خوش آب و هوای اهر در تعطیلات نوروز، علاوه بر تماشای بقعه زیبای شیخ شهاب‌الدین، می‌توانید انواع نمونه های دست بافته های سنتی در رنگ‌ها و ابعاد مختلف را نیز تهیه کرده و در بازارچه‌های نوروزی، طعم غذاهای رنگین محلی را نیز امتحان کنید.

.....

نگارنده: فرینوش اکبرزاده